Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Directoraat-generaal
Realisatie Groene Groei
Directie Verduurzaming Industrie

Auteur
[redacted]

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei
Aan de Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei
Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Datum aangemaakt
30 september 2026

Kenmerk
KGG_DGRGG_VI /

Kopie aan

Bijlage(n)

nota
TER BESLISSING

Kamerbrief 'Nationale ruimtelijk-economische strategie voor de energie-intensieve haven- en industrieclusters'

Parafenroute

[redacted]

Aanleiding

Met deze Kamerbrief informeert het kabinet de Kamer over de ambitie uit het coalitieakkoord om een Nationale ruimtelijk-economische strategie voor de energie-intensieve haven- en industrieclusters op te stellen. Daarin wordt de Kamer ook geïnformeerd over de resultaten van het Ontwerpend onderzoek 'Schaarse ruimte, scherpe keuzes; Strategieën voor toekomstbestendige energie-intensieve haven- en industrieclusters', die als bijlage wordt meegestuurd. Op 18 september jl. is de Kamer reeds geïnformeerd[1] over de interbestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in de BO's Leefomgeving, waarin ook afspraken zijn gemaakt over de clusters en al een belangrijke stap is gezet voor de uitwerking en uitvoering van de nationale strategie. Uit die bespreking is breed draagvlak bij andere overheden (en havenbedrijven) voor deze aanpak gebleken. Zowel het onderzoek als de interbestuurlijke afspraken vormen een belangrijke basis voor de nationale strategie.

Geadviseerd besluit

1. U wordt geadviseerd akkoord te gaan met agendering in de RFL.
2. Akkoord met ondertekening door MKGG, MVRO en MIenW en verzending mede namens MEZ, StasKGG en StasIenW.

Kernpunten

- De nationaal ruimtelijk economische strategie voor de energie intensieve haven en industrieclusters is een ambitie die door de coalitiepartners is opgenomen in het regeerakkoord.
- De strategie is een aanpak gericht op het maken van keuzes in de samenhang tussen economische groei en schaarse ruimte.

Ontvangen BPZ

[1] Kamerstuk 2026Z19269

Directoraat-generaal
Realisatie Groene Groei
Directie Verduurzaming Industrie

Kenmerk
KGG_DGRGG_VI / 106506911

- Deze strategie is tot stand gekomen in een samenwerking tussen verschillende departementen (KGG, EZK, VRO, BZK en IenW) omdat juist in de energie-intensieve haven- en industrieclusters meerdere nationale opgaven samen komen.
- Inhoudelijk richt de strategie zich op een vijftal onderscheidende systemen en netwerken en die van cruciaal belang zijn voor de verdere ontwikkeling en internationale positionering van de energie-intensieve haven- en industrieclusters.
- De nationaal ruimtelijk-economische strategie wordt in vervolgstap uitgewerkt naar een strategisch profiel per cluster waarbij het wel van belang is om de clusters in samenhang te blijven bezien.
- Met het Ministerie van Financiën is afgestemd over de financiële consequenties van de Kamerbrief (€1 miljoen uit bestaande middelen en versterken capaciteit door de ministeries van EZK en VRO, geen nieuwe claims).
- Op dit moment wordt ambtelijk gewerkt aan een plan van aanpak voor de uitvoering van de strategie. Hierover zullen de betrokken bewindspersonen op korte termijn worden geconsulteerd.

Toelichting

- Nederland kent vijf energie-intensieve haven- en industrieclusters: Rotterdam-Moerdijk, Noordzeekanaalgebied, North Sea Port District, Chemelot en Noord-Nederland. In deze gebieden komen nationale belangen op het gebied van de energietransitie, circulaire economie, weerbaarheid en strategische autonomie samen. Tegelijkertijd is de ruimtedruk groot. Daarom zijn de clusters in de (Ontwerp) Nota Ruimte aangewezen als gebieden van nationaal belang, waar het Rijk meer regie op gaat nemen.
- De kern van de nationale strategie is te komen tot meer samenhangende keuzes voor de clusters. Een belangrijke basis hiervoor is de 'Nationale prognose ruimtebehoefte industrieclusters', die in juni 2025 met de Kamer is gedeeld.
- In de brief wordt een programmatische aanpak toegelicht, inclusief de volgende programmalijnen:
    - Ruimtelijk sturen d.m.v. strategisch profiel
    - Ruimte beschermen d.m.v. contouren
    - Ruimte beter benutten
    - Ruimte strategisch uitbreiden
    - Aantakking op Europees beleid d.m.v. Versnellingsgebieden
- In de brief wordt de bestaande NOVEX-aanpak neergezet als de plek om interbestuurlijk uitvoering te geven aan de strategie, inclusief de volgende versterking:
    - Aanscherping van de inhoudelijke en geografische scope van een aantal NOVEX-gebieden o.b.v. de clusters (ook vastgelegd in de BO's Leefomgeving)
    - Meer eenduidigheid in inhoudelijke aanpak o.b.v. strategisch profiel, ruimtelijk handelingsperspectief en instrumenten (ook vastgelegd in de BO's Leefomgeving)
    - Versterken van de Rijksinzet in de clusters
    - Samenhangende keuzes en slimme inzet van budgetten en instrumenten vanuit nationale programma's en beleid
- In de brief worden de resultaten van het Ontwerpend onderzoek uiteen gezet:

Directoraat-generaal
Realisatie Groene Groei
Directie Verduurzaming Industrie

Kenmerk
KGG_DGRGG_VI / 106506911

    - Hoofdconclusie: de clusters zijn verbonden via (inter)nationale systemen en netwerken, dat maakt samenhangende keuzes noodzakelijk
    - Daarna volgen conclusies per (inter)nationaal systeem/netwerk (energie, logistiek, chemie, fossiel en grondstoffen), die we meenemen in de nationale beleidsontwikkeling
    - En conclusies per cluster, die we meenemen in de NOVEX-aanpak en strategische profielen
- Afgelopen jaar is het Ontwerpend onderzoek uitgevoerd door een consortium onder leiding van Posad-Maxwan. Zowel tijdens het onderzoeksproces als bij de oplevering van de resultaten zijn de verschillende departementen en stakeholders in de clusters (provincies, gemeenten, havenbedrijven) intensief betrokken. De uitdaging voor de uitvoering van de strategie is om ook het bedrijfsleven te betrekken, bijvoorbeeld door de verbinding met gebiedsgericht maatwerk en de clusterplannen te maken.
- Belangrijke inhoudelijke pijlers voor de nationale strategie zijn o.a. Programma Energiehoofdstructuur, Nationaal Programma Verduurzaming Industrie, (Ontwerp) Nota Ruimte en Zeehavennota.
- We werken nu aan de definitieve Nota Ruimte. Deze zal half november aan de Tweede Kamer worden gestuurd. De lijn uit deze Kamerbrief is ook vastgelegd in de Nota Ruimte.
- Momenteel werken we ook aan een nieuwe Zeehavennota. Deze bouwt voort op de voorliggende Kamerbrief en werkt het beleid ten aanzien van de zeehavenfunctie verder uit. De Zeehavennota verschijnt naar verwachting begin 2027.

Bijlagen

- Kamerbrief ‘Nationale ruimtelijk-economische strategie voor de energie-intensieve haven- en industrieclusters’.
- Rapport Ontwerpend onderzoek ‘Schaarse ruimte, scherpe keuzes; strategieën voor toekomstbestendige energie-intensieve haven- en industrieclusters’.